

Buitensporigtekortprocedure

Het Verdrag van Maastricht, dat de vorming van de Euro voorbereidde, regelt de wijze waarop het multilaterale financiële toezicht plaatsvindt. Dit toezicht is gebaseerd op de buitensporigtekortprocedure (*Excessive Deficit Procedure, EDP*). De procedure biedt schema's en termijnen voor de Europese Raad, op grond van rapporten van de Europes Commissie en de Economische en Financiële Commissie, om te kunnen besluiten of er sprake is van een buitensporig tekort in een lidstaat.

Het verdrag verplicht de lidstaten om zich te houden aan de begrotingsdiscipline door te voldoen aan twee criteria: de verhouding tussen het overheidstekort en het bruto binnenlands product (bbp) en tussen de overheidsschuld en het bbp mogen niet groter zijn dan de referentiewaarden van respectievelijk 3% en 60%. Deze referentiewaarden zijn vastgelegd in het *Protocol on the EDP*, een bijlage bij het verdrag.

Deze referentiewaarden zijn gebaseerd op concepten voor statistieken van overheidsfinanciën. Het overheidstekort is het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de overheid (is gelijk aan het vorderingenoverschot c.q. -tekort) zoals gedefinieerd in de het Europees systeem van rekeningen (ESR 1995), gecorrigeerd voor het voor- of nadeel uit rentederivaten (*swaps*). De overheidsschuld is gedefinieerd als de totale geconsolideerde bruto schuld in nominale waarde voor de volgende categorieën van overheidsverplichtingen (gedefinieerd in ESR 1995): chartaal geld en deposito's, effecten m.u.v. aandelen exclusief financiële derivaten, en leningen.

EDP-notificatietabellen

[EG-verordening 479/2009, gewijzigd](#), vereist dat lidstaten tweemaal per jaar gegevens voor de EDP aan Eurostat leveren: aan het eind van maart en van september. De rapportages vinden plaats in de vorm van geharmoniseerde tabellen. Deze tabellen zijn specifiek ontworpen om een consistent raamwerk te bieden, waarin het verband met de nationale gerealiseerde begrotingsgegevens en het verband tussen schuld en tekort getoond wordt. De tabellen moeten volledig overeenstemmen met andere gegevens uit de statistieken van overheidsfinanciën.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek is verantwoordelijk voor de samenstelling van de Nederlandse notificatietabellen over de afgelopen jaren: het verzamelen van relevante data (van het rijk, gemeenten, provincies, scholen en andere overheidsinstellingen) en het vastleggen van transacties volgens Europese richtlijnen. Het Ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de prognoses over het lopende en volgende jaar.

De EDP-notificatietabellen hebben de volgende opbouw:

EDP-tabel 1

Tabel 1 geeft een samenvattend overzicht waarbij het saldo van inkomsten en uitgaven (tekort of overschot) wordt getoond voor de overheid en haar subsectoren. Daarnaast bevat de tabel de overheidsschuld naar schuldttitel, de door de overheid te betalen rente (zowel inclusief als exclusief rentevoor- of nadeel op derivaten), bruto overheidsinvesteringen, en het bbp van het referentiejaar.

EDP-tabellen 2

Tabellen 2A, 2B, 2C en 2D laten het verband zien tussen het gerealiseerde begrotingssaldo, zoals het binnen de lidstaten aan het parlement of toezichhoudende organen wordt voorgelegd, en het saldo van inkomsten en uitgaven volgens ESR 1995 voor iedere subsector. Begrotingssaldi moeten worden aangevuld met activiteiten buiten de begroting, die in de nationale rekeningen als deel van de overheidsactiviteiten worden beschouwd. Begrotingssaldi moeten worden gecorrigeerd voor activiteiten die de saldi beïnvloeden, maar in de nationale rekeningen als financiële transacties worden beschouwd die geen invloed hebben op het tekort volgens ESR (bijvoorbeeld door de overheid verstrekte leningen). Of omgekeerd: voor activiteiten die geen invloed hebben op het begrotingssaldo, maar in de nationale rekeningen als uitgaven worden beschouwd met gevolgen voor de ESR-saldi (bijvoorbeeld een aantal gevallen van kapitaalinjecties).

In Nederland wordt het overheidssaldo opgebouwd uit de EDP-saldi van de drie subsectoren van de overheid.

Het EDP-saldo van de subsector centrale overheid wordt voornamelijk bepaald door het rijk. Het begrotingstekort van het rijk komt overeen met het feitelijk tekort of financieringstekort. Dit financieringstekort wordt jaarlijks gepubliceerd in de Miljoenennota en de jaarrekening van het rijk. De belangrijkste aanpassingen om tot het overheidssaldo te komen zijn de eliminatie van financiële transacties, het bewerken van gegevens op kasbasis naar gegevens op transactiebasis en het toevoegen van de saldi van andere eenheden die deel uitmaken van de centrale overheid (onder andere universiteiten en Prorail).

Het begrotingssaldo van de sector lokale overheid komt overeen met het saldo van baten en lasten ná onttrekkingen uit en toevoegingen aan de reserves en voorzieningen van gemeenten, provincies en waterschappen. Dit saldo is op transactiebasis. Om tot het EDP-saldo te komen, worden de netto investeringen en grondtransacties uit de balans bij het begrotingstekort opgeteld, wordt het begrotingssaldo gecorrigeerd voor voorzieningen en reserves in het begrotingssaldo en worden saldi van andere eenheden in de sector lokale overheid erbij opgeteld.

Het begrotingssaldo van de sector sociale verzekeringsinstellingen komt overeen met het saldo van baten en lasten van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en het College voor zorgverzekeringen (CVZ). Om tot het EDP-saldo te komen worden een aantal aanpassingen gedaan. De netto investeringen uit de balans van de instellingen worden bij het begrotingssaldo opgeteld. Het begrotingssaldo wordt aangepast door de premie-inkomsten vanuit de belastingdienst over te nemen. Het begrotingssaldo wordt gecorrigeerd voor mutaties in voorzieningen en reserves. Het begrotingssaldo wordt aangepast door te corrigeren voor het verschil tussen gefinancierde en geproduceerde zorg. Ten slotte worden saldi van andere eenheden in de sector wettelijke sociale verzekeringen erbij opgeteld.

EDP-tabel 3

Tabellen 3A, 3B, 3C, 3D en 3E laten het verband zien tussen het saldo van inkomsten en uitgaven (ESR-tekort) en de verandering in schuld. Hoewel de verandering in schuld in een bepaalde periode grotendeels het tekort weerspiegelt, is het beslist niet daaraan gelijk. Bij een bepaald tekort (d.w.z. meer uitgaven dan inkomsten) leidt het netto aankopen van financiële activa tot een hogere leenbehoefte, en daarmee waarschijnlijk tot een hogere verandering van schuld.

EDP-tabel 4

Tabel 4 geeft aanvullende informatie: de door de overheid te betalen handelskredieten; het deel van de overheidsschuld dat wordt veroorzaakt door het financieren van publieke ondernemingen; de omvang en oorzaken in geval van substantiële verschillen tussen de nominale waarde en de boekwaarde van overheidsschuld; en het bruto nationaal inkomen (bni).

Informatie die voor Nederland niet beschikbaar is, wordt weergegeven door een “L”.

Aanvullende tabellen over de financiële crisis

Sinds 2009 vraagt Eurostat aan alle lidstaten om gegevens over overheidsinterventies in het kader van de financiële crisis over de jaren 2007 en 2010. De gegevens worden in twee verschillende tabellen weergegeven: *Net revenue/cost for general government (impact on ESA95 government deficit)* en *Outstanding amounts of assets, actual liabilities and contingent liabilities of government*. De bezittingen en schulden worden in deze tabel tegen nominale waarde weergegeven.